

Mätäshelmikkä

Tuvslok
Melica picta

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Ahvenanmaalla rauhoitettu (ÅFS 113/1998)

Luonnehdinta

Mätäshelmikkä on löyhästi mätästävä, huomattavasti yleisempää nuokkuhelmikkää (*M. nutans*) muistuttava heinä. Mätäshelmikän terttumainen röyhy on toispuolisen nuokkuva ja tähkylöitä peittävät kaleet ovat vihertävät-violetit. Lehdet ovat lyhyet, pystyt ja himmeän harmaanvihreät, ja kasvin tyvi on enintään heikosti sinipunainen. Mätäshelmikän voi erottaa nuokkuhelmikästä lehtien perusteella. Nuokkuhelmikän lehdet ovat pitemmät, nuokkuvat ja kiiltävät. Lisäksi nuokkuhelmikän kaleet ja kasvin tyvi ovat selvästi sinipunaiset.

Elinympäristö ja levinneisyys

Mätäshelmikkä kasvaa lehtoniityillä, lehtomaisissa rinne- metsissä, lehtokallioilla ja suojaisissa merenrantakivikoissa. Kasvia tavataan Suomessa ainoastaan etelärannikolla ja Ahvenanmaalla.

Nykytila ja uhkatekijät

Mätäshelmikkä on harvinainen kaikkialla suppealla levinneisyysalueellaan. Sitä uhkaavat metsien uudistamis- ja hoitotoimet sekä lehto- ja merenrantaniittyjen sekä metsälaidunten sulkeutuminen laidunnuksen ja niiton loputtua. Joillakin lehtomaisilla kasvupaikoilla kasvia saattaa uhata myös kuusettuminen. Joitakin esiintymiä saattaa uhata myös rakentaminen.

Hoitosuositukset

Mätäshelmikän kasvupaikkaa eikä sen ympäristöä tulisi avohakata eikä maaperää muokata. Sen sijaan yksittäisten varjostavien kuusten ja puiden taimien harventaminen lienee kasville hyödyksi. Harvennustöiden yhteydessä heinäkasvustoja tulisi varoa, esimerkiksi puutavaraa ei tulisi varastoida mätäshelmikän kasvupaikalle ja kasvustojen päältä ajamista tulisi välttää. Rantaniityillä laidunnus ja niitto olisivat lajille eduksi. Lehtojen vapaaehtoiseen suojeluun on mahdollista hakea rahoitusta METSO-ohjelman kautta.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Kujala, V. & Hämet-Ahti, L. 1966. *Melica picta* C. Koch löydetty Suomenlahden saaristosta Vehkalahdelta. Luonnon Tutkija 70:31–35
- Mossberg, B. & Stenberg, L. 2005. Suuri Pohjolan kasvio. Suom. Vuokko, S. & Väre, H. Tammi, Helsinki. 928 s.

Kuva: Arne Saari